

Αρείου Πάγου 408/2003, Τμ. Β/Ι

Πηγή: ΕΕΔ 63/2004 σελ. 917, ΔΕΕ 9/2003 σελ. 1257, Ελλ. Δικ. 44 σελ. 1609, Χρ.Ι.Δ. 2003 σελ. 657

ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΑΤΥΧΗΜΑ – ΨΥΧΙΚΗ ΟΔΥΝΗ ΣΥΓΓΕΝΩΝ ΘΑΝΟΝΤΟΣ

Εργατικό ατύχημα κατά το οποίο η υπαιτιότητα έγκειται στην ειδική αμέλεια της μη τηρήσεως των όρων ασφαλείας, η μη τήρηση των οποίων παρέχει δικαίωμα στον παθόντα να ασκήσει την αξίωση αποζημιώσεως του κοινού δικαίου.- Έννοια της ανωτέρω αναγκαίας ειδικής αμέλειας. - Δεν αρκεί ότι το ατύχημα επήλθε από τη μη τήρηση όρων, οι οποίοι επιβάλλονται μόνο από την κοινή αντίληψη, την υποχρέωση προνοίας και την απαιτούμενη στις συναλλαγές επιμέλεια, χωρίς αυτοί να προβλέπονται από ειδική διάταξη νόμου. - Ελάχιστες προδιαγραφές ασφαλείας και υγείας στους χώρους εργασίας σε συμμόρφωση προς την οδηγία 89/654/ΕΟΚ.-

Προϋποθέσεις υπό τις οποίες επιτρέπεται η πρόσβαση σε στέγες που δεν έχουν κατασκευασθεί για να είναι βατές (κεκλιμένες). - Πτώση παθούσας από κεκλιμένη στέγη επί της οποίας αυτή εκτελούσε εργασίες. - Κρίση ότι, εν όψει του ότι η συγκεκριμένη στέγη ήταν, έστω και ελαφρώς, κεκλιμένη και σε αυτήν είχαν πρόσβαση οι εργαζόμενοι του εναγομένου για να εκτελούν κατά διαστήματα εργασίες, θα έπρεπε να έχει τοποθετηθεί προστατευτικό προπέτασμα στην άκρη της στέγης, το οποίο δεν θα επέτρεπε την πτώση των εργαζομένων εκεί και σε κάθε περίπτωση θα έπρεπε να χορηγηθεί εξοπλισμός στην παθούσα, που να την προστατεύει από τον κίνδυνο πτώσης. - Χρηματική ικανοποίηση λόγω ψυχικής οδύνης στο πλαίσιο της εφαρμογής των περί εργατικού ατυχήματος διατάξεων. - Μπορεί να βρει έρεισμα, εάν αυτό οφείλεται σε πταίσμα του εργοδότη ή των προστηθέντων του, οι οποίοι αμέλησαν να λάβουν τα αναγκαία μέτρα ασφαλείας για την προστασία της υγείας ή της ζωής των εργαζομένων. - Λόγος αναιρέσεως εκ της Κ.Πολ.Δ. 559 αριθμ. 8. - Τα συμπεράσματα του δικαστηρίου από την εκτίμηση των αποδείξεων δεν συνιστούν «πράγματα» κατά την έννοια της ανωτέρω διατάξεως

Κυριότερες διατάξεις: Α.Κ. άρθρα 297, 298, 914 και 932. Ν. 551/1914 άρθρο 16 παρ. 1. Π.δ. 16/1996 άρθρο 10. Κ.Πολ.Δ. άρθρο 559 αριθμ. 8.

Πρόεδρος: ο αντιπρόεδρος, κ. Ευάγγ. Περλίγκας

Εισηγητής: ο αρεοπαγίτης, κ. Δημ. Παπαμήτσος

Δικηγόροι: οι κ.κ. Θωμ. Σιώρος, Γεώργ. Ορφανίδης

Από τη διάταξη του άρθρου 16 παρ.1 του κωδικοποιουμένου (β.δ. 24.7/25-8-1920) ν.551/1915, προκύπτει ότι ο παθών σε εργατικό ατύχημα, που: 1) επήλθε σε εργασία ή επιχείρηση, 2) οφείλεται στη μη τήρηση από του εργοδότη ή τα υπ` αυτού προστηθέντα πρόσωπα των όρων που έπρεπε να είχαν τηρηθεί, σύμφωνα με διατάξεις νόμων, διαταγμάτων ή κανονισμών ασφαλείας, και 3) βρίσκεται σε αιτιώδη σύνδεσμο με την παράλειψη της τηρήσεως των όρων τούτων, μπορεί να ασκήσει κατά του εργοδότη του την αξίωση αποζημιώσεως από το κοινό αστικό δίκαιο (άρθρα 914 επ. Α.Κ.), κατά το οποίο η υπαιτιότητα έγκειται, στην περίπτωση αυτή, στην ειδική αμέλεια της μη τηρήσεως των όρων ασφαλείας, διατάξεις δε περί των όρων ασφαλείας, η μη τήρηση των οποίων παρέχει στον παθόντα το δικαίωμα να ασκήσει την αξίωση αποζημιώσεως του κοινού δικαίου, είναι εκείνες που ειδικώς προβλέπουν τους όρους ασφαλείας των εργαζομένων, ήτοι προσδιορίζουν τους όρους που πρέπει να τηρηθούν, μνημονεύοντας μέτρα, μέσα και τρόπους προς επίτευξη της

ασφάλειας των εργαζομένων. Δεν αρκεί δηλαδή το ατύχημα να επήλθε από τη μη τήρηση όρων, οι οποίοι επιβάλλονται μόνο από την κοινή αντίληψη, την υποχρέωση πρόνοιας και την απαιτούμενη στις συναλλαγές επιμέλεια, χωρίς αυτοί να προβλέπονται από ειδική διάταξη νόμου (Ολ. Α.Π 26/1995). Περαιτέρω, στο άρθρο 4 του π.δ. 16 της 18.1.1996 (ΦΕΚ 10, τ.Α') «ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας στους χώρους εργασίας, σε συμμόρφωση με την Οδηγία 89/654/ΕΟΚ» ορίζεται ότι «οι χώροι εργασίας που έχουν χρησιμοποιηθεί ήδη πριν από την 1η Ιανουαρίου 1995 πρέπει να πληρούν τις ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας που περιέχονται στο παράρτημα Ι του άρθρου 10 του παρόντος διατάγματος, το αργότερο τρία έτη μετά την ημερομηνία αυτή». Στην περίπτωση 10-5-4 (κατ' ορθή αρίθμηση) του παραρτήματος Ι του άρθρου 10 ορίζεται ότι «η πρόσβαση σε στέγες κατασκευασμένες από υλικά ανεπαρκούς αντοχής καθώς και σε στέγες που δεν έχουν σχεδιασθεί και κατασκευασθεί για να είναι βατές (κεκλιμένες στέγες κ.λπ.) επιτρέπεται μόνο εφόσον υφίστανται εγκαταστάσεις ή παρέχεται εξοπλισμός που προστατεύουν τους εργαζόμενους από τον κίνδυνο πτώσης». Περαιτέρω, στην περίπτωση 14.1 του ίδιου παραρτήματος (κατ' ορθή αρίθμηση) ορίζεται ότι «θέσεις εργασίας, διάδρομοι, εξέδρες, πλατύσκαλα, πεζογέφυρες, κεκλιμένα επίπεδα και κάθε άλλο δάπεδο όπου έχουν πρόσβαση οι εργαζόμενοι και που βρίσκεται σε ύψος μεγαλύτερο του 0,75 μέτρα πρέπει να έχει σε κάθε ελεύθερη πλευρά προστατευτικό έναντι πτώσης προπέτασμα. Το προστατευτικό προπέτασμα πρέπει να έχει ύψος τουλάχιστον 1.00 μέτρο από το δάπεδο, να είναι συμπαγές στηθαίο ή κιγκλίδωμα με χειρολισθήρα (κουπαστή), θωράκιο (σοβατεπί) ύψους τουλάχιστον 0.15 μέτρα και ράβδο μεσοδιαστήματος ή αντ' αυτής να έχει πλέγμα ή άλλη κατάλληλη κατασκευή που να μην επιτρέπει την διαμέσου χειρολισθήρα και θωρακίου πτώση του εργαζομένου». Στην προκειμένη περίπτωση, όπως προκύπτει από την προσβαλλόμενη απόφαση, το Εφετείο δέχθηκε ανελέγκτως τα ακόλουθα: Η Μ Αλβανίδα υπήκοος είχε προσληφθεί στις 17.4.1998 από τον εναγόμενο και ήδη αναιρεσιόντα με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου για να προσφέρει τις υπηρεσίες της ως εργάτρια στην επιχείρηση εκτροφής και εμπορίας ορνίθων που αυτός διατηρούσε στη θέση «Καλάμι» Καλοχωρίου -Παντειχίου Ευβοίας. Στην ίδια επιχείρηση εργαζόταν με τους ίδιους όρους και ο σύζυγός της Λ.Μ. Η εργασία την οποία παρείχε η Α.Μ. συνίστατο ειδικότερα στον καθαρισμό των πτηνοτροφικών θαλάμων για να υποδεχθούν τους νεοσσούς προς πάχυνση, στο τάισμα, πότισμα, εμβολιασμό των νεοσσών, στη φροντίδα για τη διατήρηση των κατάλληλων συνθηκών μέσα στους πτηνοτροφικούς θαλάμους για την ανάπτυξη των νεοσσών, το άνοιγμα ή το κλείσιμο των παραθύρων ανάλογα με τις κλιματολογικές συνθήκες για να διατηρείται σταθερή και στο επιθυμητό επίπεδο η θερμοκρασία στους θαλάμους και κάθε άλλη συναφή προς τις ανωτέρω εργασία, σύμφωνα και με τις ειδικότερες οδηγίες και εντολές του εργοδότη της εναγομένου. Μία από τις συνηθισμένες εργασίες που έκανε μαζί με τον σύζυγό της ήταν το σκέπασμα των παραθύρων των θαλάμων με ειδικό δίχτυ όταν λόγω ανόδου της θερμοκρασίας έπρεπε να ανοίξουν τα παράθυρα κι αυτό για να μην εισέρχονται στους θαλάμους από τα ανοικτά παράθυρα τα αρπακτικά πουλιά. Στις 28-3-2000, λόγω ανόδου της θερμοκρασίας, οι πιο πάνω εργαζόμενοι σύζυγοι μετά και από εντολή του εναγομένου, αφού άνοιξαν τα παράθυρα των θαλάμων άρχισαν να τοποθετούν τα προστατευτικά δίχτυα. Πρέπει να σημειωθεί ότι στην επιχείρηση του εναγομένου υπήρχαν τρεις πτηνοτροφικοί θάλαμοι με επιφάνεια 12 X 80 μέτρα οι δύο και 12 X 90 ο τρίτος. Κατά μήκος των πλευρικών τοίχων των κτιρίων αυτών υπάρχουν εννέα παράθυρα διαστάσεων μήκους 5 μέτρων και ύψους 1 μέτρου σε απόσταση τεσσάρων μέτρων το ένα από το άλλο. Τα παράθυρα αυτά, τα οποία χρησιμεύουν για τον αερισμό και τον φωτισμό των θαλάμων, το χειμώνα είναι κλειστά και ανοίγουν από την άνοιξη μέχρι το φθινόπωρο κάθε έτους. Η τοποθέτηση των δικτύων στα παράθυρα γινόταν ως εξής: Στη στέγη κάθε θαλάμου, η οποία απέχει από το έδαφος από 3,30 έως 4,80 μέτρα, αναλόγως με τις κλίσεις του εδάφους, υπάρχουν ανά πέντε περίπου μέτρα και σε απόσταση ενός περίπου μέτρου από την άκρη της στέγης

εμπειρηγμένα στο μπετόν της στέγης σιδερένια άγκιστρα, στα οποία στερεώνεται η μία άκρη του διχτύου, ενώ η άλλη κρέμεται από την οροφή του κτιρίου μπροστά από τα παράθυρα του κτιρίου σαν κουρτίνα για να προστατεύει τους νεοσσούς από τα αρπακτικά πουλιά. Κατά την περίοδο που τα παράθυρα είναι κλειστά τα δίχτυα τυλίγονται σε ρολά και παραμένουν στις στέγες των κτιρίων μέχρι την επόμενη περίοδο. Την πιο πάνω χρονολογία οι ανωτέρω σύζυγοι, αφού ολοκλήρωσαν το κρέμασμα των διχτύων στον ένα θάλαμο, ανέβηκαν στην στέγη του δεύτερου, η οποία είναι επικλινής στα άκρα με κλίση 5% για να απομακρύνονται τα όμβρια ύδατα. Εκεί η Α. Μ. άρχισε να ξετυλίγει το ρολό με το δίχτυ κινούμενη προς τα πίσω στο χώρο μεταξύ του άκρου της στέγης και της νοητής ευθείας της σειράς των αγκίστρων που είχε πλάτος, όπως εκτέθηκε, περίπου ενός μέτρου, ενώ ο σύζυγός της τέντωνε το δίχτυ και το στερέωνε στους γάντζους. Κατά την κίνησή της προς τα πίσω η παθούσα έφθασε στο τέρμα της στέγης, έχασε την ισορροπία της και έπεσε από την οροφή του κτιρίου από ύψος 4,80 μέτρων στο έδαφος, με αποτέλεσμα να υποστεί βαριές κρανιοεγκεφαλικές και άλλες κακώσεις, από τις οποίες αμέσως σχεδόν επήλθε ο θάνατός της. Περαιτέρω, το Εφετείο δέχθηκε ότι στα καθήκοντα της παθούσης και του συζύγου της που τους είχε αναθέσει ο εναγόμενος ως εργοδότης ήταν, μεταξύ άλλων, και η τοποθέτηση των διχτύων στα παράθυρα των θαλάμων, όταν αυτά επρόκειτο να παραμείνουν ανοικτά, λόγω της ανόδου της θερμοκρασίας, ότι αλυσιτελώς προβάλλεται από τον εναγόμενο ότι οι εργαζόμενοι ενήργησαν στην προκειμένη περίπτωση χωρίς την συγκεκριμένη εντολή του, δεδομένου μάλιστα ότι δεν ισχυρίζεται ότι η εργασία αυτή δεν ήταν απαραίτητη ή ότι θα την εκτελούσαν άλλοι εργαζόμενοι ή ότι δεν ήταν μέσα στα καθήκοντα που ο ίδιος γενικώς τους είχε αναθέσει και αυτά ανεξάρτητα από το ότι στην συγκεκριμένη περίπτωση ο ίδιος τους είπε ότι πρέπει να ανοίξουν τα παράθυρα και να τοποθετήσουν τα δίχτυα, γνώριζε δε ότι η διαδικασία τοποθέτησης των διχτύων ήταν αυτή που ακολούθησαν στη συγκεκριμένη περίπτωση οι εργαζόμενοι σύζυγοι, αφού αυτή είχε ακολουθηθεί και σε όλες τις προηγούμενες περιπτώσεις, δεδομένου μάλιστα ότι, όπως είχαν τα πράγματα, δεν υπήρχε άλλος τρόπος τοποθετήσεώς τους, αλλά ούτε ότι ο εναγόμενος τους είχε υποδείξει διαφορετικό και πιο ασφαλή τρόπο. Η εκτέλεση της εργασίας αυτής με τη χρήση μιας φορητής σκάλας δεν μπορούσε να γίνει, γιατί, αφενός μεν τα δίχτυα ήταν τοποθετημένα σε ρολό πάνω στη στέγη, αφετέρου δε τα άγκιστρα βρισκόταν σε απόσταση ενός μέτρου από το άκρο της στέγης όπου θα ακουμπούσε η σκάλα. Τη χρήση φορητής σκάλας ως του προσφορότερου μέσου εκτελέσεως της εργασίας αυτής, αναφέρει στην έκθεση που συντάξε και ο αρμόδιος επιθεωρητής εργασίας στην προσπάθειά του να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι το επελθόν αποτέλεσμα οφείλεται αποκλειστικά σε αμελή συμπεριφορά της παθούσης, παρά το ότι ο ίδιος στην έκθεσή του αναφέρει ότι η εργασία ξεμπερδέματος και τακτοποίησης του διχτύου εμπειρείχε τον κίνδυνο πτώσης, χωρίς όμως να αναφέρει πως θα μπορούσε να γίνει το ξεμπερδέμα αυτό και η τακτοποίηση των διχτύων, τα οποία βρισκόταν τοποθετημένα πάνω στη στέγη με τη χρήση μόνο φορητής σκάλας χωρίς να ανεβεί κάποιος και να εργασθεί πάνω στη στέγη. Με βάση τις παραδοχές αυτές το Εφετείο έκρινε ότι η πτώση της παθούσης και ο θάνατος που επήλθε από αυτή κατά τη διάρκεια παροχής της συμφωνημένης εργασίας της οφείλεται στην παράλειψη του εναγομένου εργοδότη της να λάβει τα απαραίτητα μέτρα ασφαλείας, όπως αυτά αναφέρονται στην αρχή της παρούσας, τα οποία αν είχε λάβει θα απετράπετο το επελθόν αποτέλεσμα. Συγκεκριμένα, ενόψει του ότι η στέγη ήταν έστω και ελαφρώς κεκλιμένη και σε αυτή είχαν πρόσβαση οι εργαζόμενοι στην επιχείρηση του εναγομένου για να εκτελούν κατά διαστήματα την εργασία που περιγράφεται παραπάνω, δηλαδή την τοποθέτηση ή την απόσυρση των διχτύων στα παράθυρα των πτηνοτροφικών θαλάμων, έπρεπε να έχει τοποθετηθεί προστατευτικό προπέτασμα στην άκρη της στέγης που να μην επιτρέπει την πτώση των εργαζομένων εκεί. Αλλά και σε κάθε περίπτωση έπρεπε να χορηγηθεί εξοπλισμός στην παθούσα που να την προστατεύει από κίνδυνο πτώσης, αφού η εργασία που εκτελούσε στην προκειμένη περίπτωση πάνω στην κεκλιμένη θύρα του θαλάμου

περιοριζόταν ουσιαστικά στο τελευταίο ένα μέτρο στο άκρο της στέγης, η οποία απείχε από το έδαφος στο σημείο της πτώσης 4,80 μέτρα. Με την κρίση του αυτή δεν παραβίασε δια της εφαρμογής τους τις προαναφερόμενες ουσιαστικού δικαίου διατάξεις, καθώς και τις διατάξεις των άρθρων 10 του Π.Δ. 16/1996, 914, 932 ΑΚ διέλαβε δε στην απόφασή του σαφείς, επαρκείς και χωρίς αντιφάσεις αιτιολογίες που καθιστούν εφικτό τον αναιρετικό έλεγχο περί της ορθής ή μη εφαρμογής των πιο πάνω διατάξεων. Επομένως, οι αντίθετοι από το άρθρο 559 αριθ. 1 και 19 πρώτος και τέταρτος λόγοι της αναιρέσεως, πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμοι.

Επειδή, κατά το άρθρο 559 αριθ. 8β' ΚΠολΔ αναίρεση επιτρέπεται και αν το δικαστήριο παρά το νόμο δεν έλαβε υπόψη πράγματα που προτάθηκαν και έχουν ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης. Στην προκείμενη περίπτωση, με το δεύτερο λόγο της αναιρέσεως, κατά το πρώτο μέρος του, προβάλλεται η αιτίαση από το ως άνω άρθρο ότι το Εφετείο δεν έλαβε υπόψη του ουσιώδεις ισχυρισμούς που πρόβαλε στο Εφετείο ο αναιρεσείων με την έφεσή του και τις κατατεθείσες προτάσεις του και συγκεκριμένα α) ότι η στέγη του πτηνοθαλάμου δεν ήταν χώρος εργασίας και δεν έδωσε εντολή εργασίας στη θανούσα και το σύζυγό της επί της στέγης, β) ότι «δεν ήταν αναγκαία η εργασία της παθούσας να ξεδιπλώσει το πλαστικό δίχτυ επί της στέγης, τουναντίον απαγορεύετο τούτο, προς δε τοιαύτη εργασία εγένετο επί του εδάφους, όπερ είχε υποδείξει εις αυτούς, η δε ανάρτηση τούτου επί των αγκίστρων έδει να εγένετο με τη χρήση φορητής σκάλας, όπερ άλλωστε εδεικνύετο και από τους προσκομιζόμενους με επίκληση φωτογραφίες», γ) ότι «η ενέργεια του ξεδιπλώματος του πλαστικού δικτύου επί της στέγης εγένετο με πρωτοβουλία της παθούσας και του συζύγου της μόνο» και δ) ότι «επί της στέγης οι γάντζοι είχαν οριζόντια θέση και όχι κάθετη προς τη στέγη, τα δε ελεύθερα άκρα απείχαν περί τα 0,65-0,75 εκατοστά από την άκρη της στέγης... που διευκόλυναν το δέσιμο της άκρης του δικτύου με τη χρήση φορητής σκάλας, όπερ άλλωστε προέκυπτε και από την επικληθείσα τεχνική έκθεση του πολ. μηχανικού Ε. Κ. και τις επικληθείσες φωτογραφίες». Τους ανωτέρω ισχυρισμούς, το Εφετείο όχι μόνο τους έλαβε υπόψη του αλλά και τους αντέκρουσε με τις παραδοχές: ότι «στα καθήκοντα της παθούσας και του συζύγου της, που τους είχε αναθέσει ο εργοδότης τους ήταν, μεταξύ άλλων, και η τοποθέτηση των δικτύων στα παράθυρα των θαλάμων, όταν αυτά επρόκειτο να παραμείνουν ανοικτά λόγω της ανόδου της θερμοκρασίας», ότι «ο ίδιος τους είπε ότι πρέπει να ανοίξουν τα παράθυρα και να τοποθετήσουν τα δίχτυα», ότι «γνώριζε ότι η διαδικασία τοποθέτησης των δικτύων ήταν αυτή που ακολούθησαν στη συγκεκριμένη περίπτωση οι εργαζόμενοι σύζυγοι, αφού αυτή είχε ακολουθηθεί και σε άλλες προηγούμενες περιπτώσεις, δεδομένου μάλιστα ότι, όπως είχαν τα πράγματα, δεν υπήρχε άλλος τρόπος τοποθέτησής τους, αλλά ούτε ότι ο εναγόμενος τους είχε υποδείξει διαφορετικό και πιο ασφαλή τρόπο» και ότι «η χρήση μιας φορητής σκάλας δεν μπορούσε να γίνει, γιατί, τα μεν δίχτυα ήταν τοποθετημένα σε ρολό πάνω στη στέγη, τα δε άγκιστρα βρίσκονταν σε απόσταση ενός μέτρου από το άκρο της στέγης όπου θα ακουμπούσε η σκάλα». Επομένως, ο ως άνω αντίθετος δεύτερος λόγος της αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος. Ο ίδιος λόγος της αναιρέσεως, κατά το δεύτερο μέρος του, από το άρθρο 559 αριθ. 8α Κ.Πολ.Δ. (λήψη υπόψη πραγμάτων μη προταθέντων) ότι η εργασία της παθούσας επί της στέγης ήταν «συνηθισμένη» ότι «δεν ισχυρίζεται (ο αναιρεσείων) ότι η εργασία αυτή δεν ήταν απαραίτητη», ότι «η εργασία αυτή δεν ήταν μέσα στα καθήκοντά τους», ότι «δεν τους είχε υποδείξει άλλο τρόπο όπως η φορητή σκάλα» κ.λ.π. πρέπει να απορριφθεί ως απaráδεκτος, διότι πρόκειται περί συμπερασμάτων του δικαστηρίου από την εκτίμηση των αποδείξεων και όχι περί «πραγμάτων» κατά την έννοια του ανωτέρω άρθρου του Κ.Πολ.Δ.

Από τη βεβαίωση του Εφετείου ότι για να καταλήξει στο αποδεικτικό του πόρισμα ως προς την ένδικη αγωγή έλαβε υπόψη «τις ένορκες καταθέσεις των μαρτύρων που εξετάστηκαν στο Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, τις υπ' αριθ. 12080 και 12081/17-1-2001 ένορκες βεβαιώσεις ενώπιον της συμβολαιογράφου Αθηνών Ε. Μ., μαρτύρων του εναγομένου-αναιρεσειόντος, οι οποίες έχουν ληφθεί σύμφωνα με τις διατυπώσεις του

άρθρου 671 παρ.1 ΚΠολΔ, καθώς και όλα τα έγγραφα που προσκομίζουν και επικαλούνται οι διάδικοι», σε συνδυασμό προς το όλο περιεχόμενο της προσβαλλόμενης αποφάσεως, δεν καταλείπεται καμιά αμφιβολία ότι το Εφετείο έλαβε υπόψη και συνεκτίμησε με τα ανωτέρω αποδεικτικά στοιχεία : α) την από 20.2.2002 τεχνική έκθεση του πολιτικού μηχανικού Ε. Κ., για την οποία δεν απαιτείται ειδική μνεία στην προσβαλλόμενη απόφαση (Ολ. ΑΠ 111/1981) , β) την από 28.3.2000 έκθεση αυτοψίας του τεχνικού επιθεωρητού Μ.Μ. (περί της οποίας γίνεται λόγος ανωτέρω), γ) την από 28.3.2000 έκθεση αυτοψίας του Διοικητή του Αστυν. Τμήματος Αυλίδος, και δ) την από 29.3.2000 προανακριτική κατάθεση του Α.Μ. Επομένως, ο αντίθετος (τρίτος) λόγος της αναιρέσεως από το άρθρο 559 αριθ. 11γ' Κ.Πολ.Δ, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

Η αξίωση για χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης ή σε περίπτωση θανάτου λόγω ψυχικής οδύνης (άρθρα 298, 299, 914 και 932 ΑΚ), που οφείλεται μόνο στις ρητώς από το νόμο προβλεπόμενες περιπτώσεις για ζημία μη περιουσιακή και έχει γενεσιουργό αιτία την αδικοπραξία υπό την έννοια της υπαίτιας ζημιογόνου πράξεως (άρθρο 914 Α.Κ.), μπορεί να βρει έρεισμα και στο πλαίσιο της εφαρμογής των περί εργατικού ατυχήματος διατάξεων (ν, 551), αρκεί ότι αυτό οφείλεται σε πταίσμα του εργοδότη ή των προστηθέντων από αυτόν που αμέλησαν να λάβουν τα αναγκαία μέτρα ασφαλείας για την προστασία της υγείας ή της ζωής των εργαζομένων. Στην προκείμενη περίπτωση, το Εφετείο, ως προς το κεφάλαιο της χρηματικής ικανοποιήσεως λόγω ψυχικής οδύνης δέχθηκε ότι η παθούσα ήταν ηλικίας 35 ετών, απόλυτα υγιής και είχε τελήσει γάμο με τον πρώτο από τους ενάγοντες Λ. Μ., από τον οποίο είχε αποκτήσει το εκπροσωπούμενο από τον πρώτο ανήλικο τέκνο, την Γ., ηλικίας 8 ετών, κατά το χρόνο δε του θανάτου της, εκτός από τον σύζυγο και τη θυγατέρα της, άφησε πλησιέστερους συγγενείς τους γονείς της Λ.Λ. του Α. και την Α. σύζυγο Λ.Λ., Μ.Γ. και Α.Λ. . Η συζυγική σχέση του πρώτου ενάγοντος με τη θανούσα και η συγγενική σχέση της τελευταίας με την εκπροσωπούμενη από τον πρώτο ανήλικη αποδεικνύεται από το προσκομιζόμενο από τους ενάγοντες από 27.3.2000 πιστοποιητικό του ληξιαρχείου της κοινότητας Φιέρι της Αλβανίας σε συνδυασμό με την από 10.4.2000 βεβαίωση του ίδιου ληξιαρχείου. Επίσης η συγγενική σχέση της παθούσας με τους λοιπούς ενάγοντες γονείς και αδελφούς της αποδεικνύεται από τα από 7.4.2000 δύο πιστοποιητικά οικογενειακής καταστάσεως του ίδιου ληξιαρχείου. Οι ενάγοντες συνδεόταν με τη θανούσα με δεσμούς στενής συγγένειας και αγάπης και ένοιωσαν από το θάνατό της μεγάλη ψυχική οδύνη, γιατί στερήθηκαν για πάντα την παρουσία ενός τόσο προσφιλούς τους προσώπου, που απεβίωσε σε ηλικία 35 ετών. Το Δικαστήριο, λαμβάνοντας υπόψη τα προαναφερθέντα στοιχεία, τις συνθήκες του θανάσιμου τραυματισμού της θανούσας, το βαθμό του πταίσματος του εναγομένου εργοδότη της, όπως εκτέθηκε παραπάνω, τη στενή συγγενική σχέση της θανούσας με τους ενάγοντες, την κοινωνική και οικονομική σχέση των διαδίκων, κρίνει ότι η ανάλογη χρηματική ικανοποίηση λόγω ψυχικής οδύνης ανέρχεται στα εξής ποσά : για τον σύζυγο και την ανήλικη θυγατέρα στο ποσό των 5.000.000 δραχμών για τον καθένα, στους γονείς στο ποσό των 3.000.000 δραχμών στον καθένα και στους αδελφούς λοιπούς εναγόμενους στο ποσό των 2.000.000 δραχμών στον καθένα, δηλαδή στα ποσά που είχαν ζητήσει με την αγωγή οι ενάγοντες. Στα ποσά αυτά δεν περιλαμβάνεται το ποσό των 15.000 δραχμών ως προς το οποίο οι ενάγοντες επιφυλάχθηκαν να ασκήσουν την αξίωσή τους ενώπιον του ποινικού Δικαστηρίου. Κρίνοντας έτσι το Εφετείο δεν παραβίασε τις προαναφερόμενες ουσιαστικού δικαίου διατάξεις, διέλαβε δε στην απόφασή του σαφείς, επαρκείς και χωρίς αντιφάσεις αιτιολογίες που καθιστούν επιβεβλημένο τον αναιρετικό έλεγχο περί της ορθής ή μη εφαρμογής των πιο πάνω διατάξεων. Επομένως, ο αντίθετος από το άρθρο 559 αριθ. 1 και 19 Κ.Πολ.Δ πέμπτος λόγος της αναιρέσεως, πρέπει να απορριφθεί, κατά μεν το πρώτο μέρος του, ως αβάσιμος, διότι το Εφετείο στις προαναφερόμενες παραδοχές του εξειδικεύει την υπαιτιότητα του αναιρεσείοντος με την λεπτομερή παράθεση των μέτρων ασφαλείας που από αμέλεια παρέλειψε να λάβει προς προστασία της ζωής της εργαζομένης σε επικλινή στέγη θανούσας, κατά

δε το δεύτερο μέρος του, ως απαράδεκτος, διότι η μη λήψη υπόψη υπό του Εφετείου κατά τον προσδιορισμό της εύλογης χρηματικής ικανοποίησεως και των αντικειμενικών κριτηρίων «της κοινής πείρας και λογικής» δεν ιδρύει λόγο αναίρεσης από το άρθρο 559 αριθ.19 του Κ.Πολ.Δ για ελλείψεις της προσβαλλόμενης αποφάσεως που ανάγονται στην ανάλυση και εκτίμηση των αποδείξεων και την αξιολόγηση του σαφούς αποδεικτικού πορίσματος, ενόψει και του ότι ο προσδιορισμός του ως άνω ποσού δεν υπόκειται στον έλεγχο του Αρείου Πάγου, αφού σχηματίζεται από την εκτίμηση πραγματικών γεγονότων και χωρίς την υπαγωγή του πορίσματος σε νομική έννοια ώστε να μπορεί να νοηθεί εσφαλμένη εφαρμογή του νόμου είτε ευθέως είτε εκ πλαγίου.
(Απορρίπτει την αίτηση αναίρεσης της 1/2002 απόφασης του Εφετείου Αθηνών).